

med Staten, være færdige til 1. April 1932, og vi har derfor foreslaaet, at udover den Tid vil man ikke kunne forpligte Købstæderne til Deltagelse i Udgifter ved disse første Istand-sættelser. Jeg vil dog være tilbøjelig til at mene, at disse Hovedistandsættelser i det væsentlige vil være færdige længe før den Tid. Det er foreslaaet, at naar Vejene har faaet denne Hovedistandsættelse, skal Amterne bekoste den fremtidige Vedligeholdelse, ganske som Forholdene er i den øvrige Del af Landet. Der er, som bekendt, ikke nogen Hartkornsansættelse for de sønderjydske Landsdele. Det var paatænkt fra Regeringens Side før 1864, at der skulde foretages en Hartkornsansættelse i Sønderjylland svarende til den, man har faaet i den øvrige Del af Landet, men den blev ikke gennemført, inden Krigen udbrød; men da en saadan Hartkornsansættelse lige fra 1793 har været Grundlaget for de Ydelser, der skulde gives til Landevejenes Anlæg og Vedligeholdelse, har vi ment, det vilde være rigtigt at foretage en saadan Hartkornsansættelse af Byernes Jorder, hvorefter Købstæderne kom til at svare den Afgift, som de skal svare, til Amterne.

Det hedder i Forordningen af 13. December 1793: „Kjøbstæderne skulle allene tage Deel, i Forhold til de Jorder, som de have i Brug, efter det som disse allerede ere ansatte til Hartkorn, eller dertil beregnes, efter foregaaende Opmaaling og Taxation, i Følge Rentekammerets Foranstaltning“. Det samme gaar igen i Loven af 1867, hvorefter det bestemmes, at Amterne skal overtage Vejene til Vedligeholdelse. Indtil 1867 blev Vejene som bekendt anlagt for Statens Regning med Bidrag fra Hartkornsejerne. I Loven af 1867 § 10 hedder det: „Købstadhartkornet afgiver i øvrigt alene den Maalestok; hvorefter enhver Købstads Deltagelse i Naturalarbejder i Almindelighed fordeles.“ Jeg tror ikke, det vilde være vanskeligt at faa en saadan Hartkornsansættelse. Det er bestemt i Instruktionen, der er givet i Juni 1808 for Matrikulering, at fra ny Skyldsætning undtages: Købstædernes Gader og Torve samt Bygningsgrunde og Haver, hvortil ogsaa regnes ubebyggede Grunde med deres Havepladser. Det har indenfor Udvalget været erkendt, i hvert Tilfælde fra flere Medlemmers Side end dem, der var valgt fra Socialdemokratiet, at det er en uretfærdig Ordning, Købstæderne nu har i Sønderjylland, og at det er urimeligt, at de skal have en Undtagelsesstilling, hvorved de faar langt større Byrder til Vejvæsenet, end de øvrige danske Købstæder har.

Som ærede Medlemmer vil se, er der i Betænkningen af de ærede Medlemmer de Herrer Holger Andersen, Korsgaard, A. M. Hansen og Lageri udtalt Ønske om en kortere Frist, og de erkender, at Byrderne er uforholdsmæssig store for Købstæderne. Trods dette Ønske om en kortere Frist og denne Erkendelse af, at Byrderne er uforholdsmæssig store for Købstæderne, har de ærede Medlemmer ikke villet være med til at indstille det af de socialdemokratiske Medlemmer overfor dette høje Ting fremsatte Ændringsforslag til Vedtagelse. Dette beklager jeg i høj Grad. Købstæderne kan ikke nøjes med kønne Talemaader, de fylder ikke i Kæmmerkasserne, hvad det her drejer sig om, er, at der skabes Retfærdighed overfor Købstæderne, Købstæderne har faaet langt større Byrder end Landkommunerne, ikke blot til Politi, men til Skolevæsen, Forsørgelsesvæsen, Arbejdsløshedsunderstøttelse, Afhjælpning af Bolignøden m. m., paa disse Omraader har man ikke lagt Byrderne paa Amtskommunerne og ladet disse fordele dem efter Skatteevnen. Naar man indfører dansk Lovgivning paa Omraader, hvor Byrderne kommer til at hvile særlig haardt paa Byerne, bør man ogsaa gøre det paa Omraader, hvor det kan bringe Byerne en økonomisk Lettelse. Det høje Ministerium synes kun at være lydhørt overfor de Ønsker, som kommer frem fra Amterne, men vender det døve Øre til de Nødraab, som er kommet fra de sønderjydske Købstæders Repræsentanter. Jeg vil haabe, at den høje Rigsdag vil vise Retfærdighed mod de sønderjydske Købstæder, de kræver kun Ligestillelse med Landets øvrige Købstæder. Det Ændringsforslag, der er stillet af Mindretallet, tilsigter kun at skabe denne Ret. Jeg anbefaler det til Vedtagelse i dette høje Ting.

Ministeren for offentlige Arbejder (Slebsager): Jeg kan tiltræde det af Flertallet stillede Ændringsforslag, men jeg maa fraraade at stemme for Mindretallets. Der er jo vedtaget en Lov om de kommunale Loves Gyldighed i de sønderjydske Landsdele, og i § 2, Punkt 8, er der fastsat, at det økonomiske Mellemværende mellem Amter og Købstæder skal løses ved Overenskomst mellem de to Parter, og for saa vidt en saadan Overenskomst ikke kan opnaas, skal der nedsættes en Kommission til at træffe Afgørelsen. Som Tidsgrænse er fastsat den 1. Oktober 1923. Naar hele det økonomiske Mellemværende mellem By og Land saaledes skal løses ved Forhandling